

Bestuurlijke Netwerkaart

Oppervlaktewater en keringen Wallonië

Nederlandse Academie
voor Crisisbeheersing en Brandweerzorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade ontstaan door eventuele fouten c.q. onvolkomenheden in deze publicatie.

Om deze publicatie te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag commentaar en suggesties ter verbetering. Vragen of opmerkingen kunt u sturen naar info@nipv.nl, onder vermelding van Bestuurlijke Netwerkkarten.

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en provincie Noord-Holland, 2025

Auteur(s)	Merijn ten Dam
Contactpersoon	Merijn ten Dam

Datum	2025
Status	Handboek - werkversie
Versie	202511

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Oppervlaktewater en keringen Wallonië

Crisistypen	> (dreigend) hoogwater > (dreigende) waterverontreiniging
Bevoegd gezag	> Waals minister van Grondgebied, Openbare Werken, Mobiliteit en Lokale Autoriteiten – De Waalse overheidsdienst Mobiliteit en Infrastructuur (SPW-MI) > Waals minister van Gezondheid, Leefmilieu, Solidariteit en Sociale Economie – De Waalse overheidsdienst Landbouw, Natuurlijke hulpbronnen en Leefmilieu (SPW-ARNE) > Provincie of gemeente > Bestuur van watering rampenbestrijding: > burgemeester > gouverneur > minister Binnenlandse Zaken (federaal)
Soorten maatregelen	> maatregelen van waterhuishoudkundige aard > maatregelen tegen waterverontreiniging > rampenbestrijding (<i>crisisbeheer</i>) bij (dreigende) overstromingen

Beheer

- > Het beheer van oppervlaktewaterlichamen en waterkeringen ('waterbeheer') betreft de zorg van waterstaatkundige aard, met name gericht op de waterkwantiteit (niet te veel en niet te weinig) en de vervulling van maatschappelijke functies, met inbegrip van vaarwegbeheer.
- > Waterbeheer moet worden onderscheiden van nautisch beheer (verkeersmaatregelen).
- > Het waterbeheer in België is de verantwoordelijkheid van de Gewesten. In het Waals Gewest moet onderscheid gemaakt worden tussen waterwegen en onbevaarbare waterlopen. Bij onbevaarbare waterlopen is er ook nog

onderscheid in categorieën en bij de kleinere waterlopen of ze wel of niet in het ambtsgebied van een watering of een polder vallen.

Beheer waterwegen

Het nautisch en het waterbeheer van de bevaarbare waterwegen wordt uitgevoerd door de Waalse overheidsdienst Mobiliteit en Infrastructuur (SPW-MI).

Beheer onbevaarbare waterlopen

- > Het beheer van de onbevaarbare waterlopen is ingedeeld in drie categorieën:
 - De Waalse overheidsdienst Landbouw, Natuurlijke hulpbronnen en Leefmilieu

- (SPW-ARNE) beheert de waterlopen van de eerste categorie (de grootste);
- De provincies zijn bevoegd voor de waterlopen van de tweede categorie;
 - En de gemeenten zijn bevoegd voor de waterlopen van de derde categorie.
 - In geval de tweede en derde categorie waterlopen in het beheergebied vallen van een watering, is de watering bevoegd (zie hieronder).

Lokaal waterbeheer (wateringen)

- > Voor gebieden waar een normale landbouwuitbating onmogelijk is zonder specifiek waterbeheer of waar vaak wateroverlast voorkomt, zijn wateringen opgericht. Ze hebben een eigen bestuur. Momenteel zijn er in Wallonië 23 wateringen actief.
- > De wateringen beheren binnen hun ambtsgebied de tweede en derde categorie onbevaarbare waterlopen.
- > De primaire taak van de wateringen is het waterloopbeheer en waterpeilbeheer in hun gebied. Tevens beschermen zij het gebied tegen wateroverlast en tijdens dreigende overstromingen en hoog water organiseren zij verdedigingswerken.
- > De bestuurders van de wateringen zullen bij dreigende overstromingen op locatie maatregelen nemen.
- > De Waalse regering kan de watering ambtshalve opdracht geven tot het nemen van maatregelen.

Keringen

- > De waterbeheerders zijn in het kader van het regulier onderhoud verantwoordelijk voor eventuele herstel of versteviging van de oevers en de dijken van de in hun beheer zijnde waterwegen of waterlopen.
- > De minister van Milieu, Ruimtelijke Ordening, Mobiliteit en Transport en Dierenwelzijn kan alle noodzakelijke waterkeringswerken uitvoeren (het aanleggen, verhogen, versterken en onderhouden van waterkeringen, zijnde iedere natuurlijke hindernis of kunstmatige constructie om het water te bedwingen)

inclusief ten aanzien van keringen in het beheersgebied van lokale beheerders (provincies, gemeenten en wateringen) en alle noodzakelijke geachte de aanleg of aanpassing van (nood)overstroomgebieden.

- > In dringende gevallen mag de minister met de uitvoering van de werken beginnen onmiddellijk nadat de betrokken burgemeesters daarover in kennis zijn gesteld.

Hoogwater & overstromingen

- > Naast maatregelen van waterhuishoudkundige aard (zoals sluiten keringen) en maatregelen inzake de scheepvaart, zijn maatregelen in het kader van de rampenbestrijding (noodplanning) vereist voor de aanpak van de gevolgen, zoals:
 - evacuatie van mensen, vee, bedrijfsvoorraden
 - hulp aan achtergeblevenen
 - beveiligen en bewaken geëvacueerde gebieden
- > Deze maatregelen worden genomen door het bevoegd gezag in het kader van de 'noodplanning', de burgemeester, de gouverneur of de (federale) minister van Binnenlandse Zaken, in de daarvoor bestaande crisisstructuren (zie *bestuurlijke netwerkaart Noodplanning België*). In tegenstelling tot het waterbeheer is de noodplanning een federale aangelegenheid.
- > Waalse overheidsdienst Mobiliteit en Infrastructuur (SPW-MI) waarschuwt bij hoogwater en stormvloed het bevoegd gezag noodplanning en via het *Centre régional de crise de la Région wallonne* het Coördinatie- en Crisiscentrum van de Regering.
- > Waterbeheerders sluiten zo nodig aan bij de crisisstaven van de noodplanning als deskundige/adviseur.
- > Als er sprake is van federale opschaling dan kan de minister van Binnenlandse Zaken, als voorzitter van de beleidscel op federaal niveau, ook bevoegde ministers

van de betrokken gewesten uitnodigen om deel te nemen (zie verder *Bestuurlijke Netwerkkkaart Crisisbeheer België*).

Waterverontreiniging

- > Bij een plotselinge watervervuiling of onmiddellijke dreiging daarvan kan de Waalse regering alle noodzakelijke maatregelen nemen om vervuiling van het water te voorkomen of te verminderen. De afdeling Politie en Controle van de Waalse overheidsdienst Landbouw, Natuurlijke hulpbronnen en Leefmilieu (SPW-ARNE) is hiertoe bevoegd. De regering kan de gouverneur of burgemeester belasten met de uitvoering van spoedeisende maatregelen.
- > In geval van waterverontreiniging kan ook opgetreden worden op basis van het algemeen milieurecht.
- > Een exploitant is verantwoordelijk om bij onmiddellijk dreigende milieuschade elke noodzakelijk preventieve, inperkings- en/of herstelmaatregel te nemen.
- > De directeur-generaal of zijn gemachtigde van de Waalse overheidsdienst Landbouw, Natuurlijke hulpbronnen en Leefmilieu kan een exploitant verplichten om dergelijke maatregelen te nemen, aanwijzingen geven, of de maatregelen zelf nemen ten laste van de exploitant.
- > In geval sprake is van milieuovertreding of -misdrijf kan, naast eventueel strafrechtelijk optreden van de politie, de burgemeester op basis van rapport van de milieu-inspecteur (personeelslid van de milieuadministratie):
 - bevel geven tot de volledige of gedeeltelijke opheffing van een exploitatie of een activiteit;
 - toestellen verzegelen en, desnoods, overgaan tot de onmiddellijke tijdelijke sluiting van de installatie;
 - elke andere nuttige maatregel nemen om een einde te maken aan een dreiging voor het leefmilieu, met inbegrip van de gezondheid van de mens.

Bilaterale afstemming Nederland-Wallonië

- > Rijkswaterstaat en De Waalse overheidsdienst Mobiliteit en Infrastructuur (SPW-MI) informeren elkaar rechtstreeks over (dreigend) hoogwater.
- > Bij watertekort in de Maas vindt verdeling plaats conform het verdrag daarover en conform de besluitvorming in de Nederlands-Vlaamse Werkgroep Afvoerregeling Maas. Het Waals Gewest neemt hier sinds 2014 ook aan deel.

Europese en internationale aspecten

- > Ter uitvoering van verdragen en Europese wetgeving en in het kader van de taken van internationale commissies voor de verschillende stroomgebieden (Rijn, Maas, Schelde, Eems) zijn afspraken gemaakt over alarmering en coördinatie.
- > Daarnaast gelden Europese en internationale meld- en coördinatieplichten voor milieu-incidenten in het algemeen, zie de Bestuurlijke Netwerkkkaart milieu (Nederland).
- > Europese en internationale bijstand vindt plaats in het kader van de algemene rampenbestrijding, zie de Bestuurlijke Netwerkkkaart rampenbestrijding algemeen & handhaving openbare orde (Nederland).

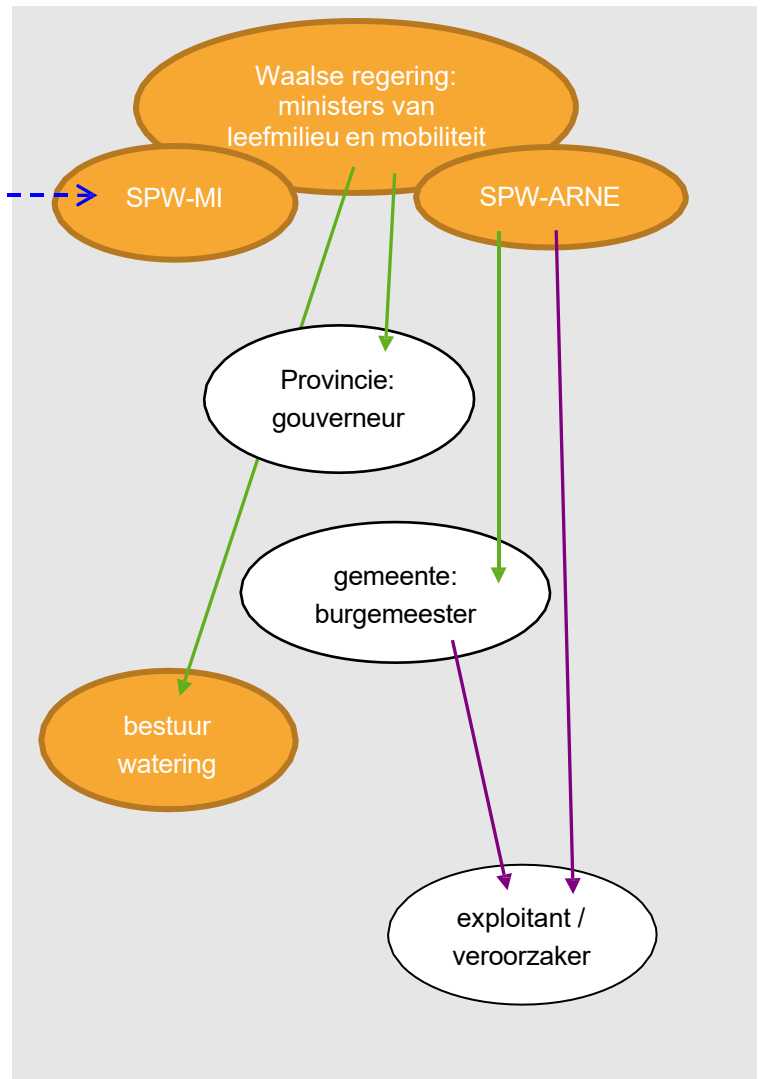
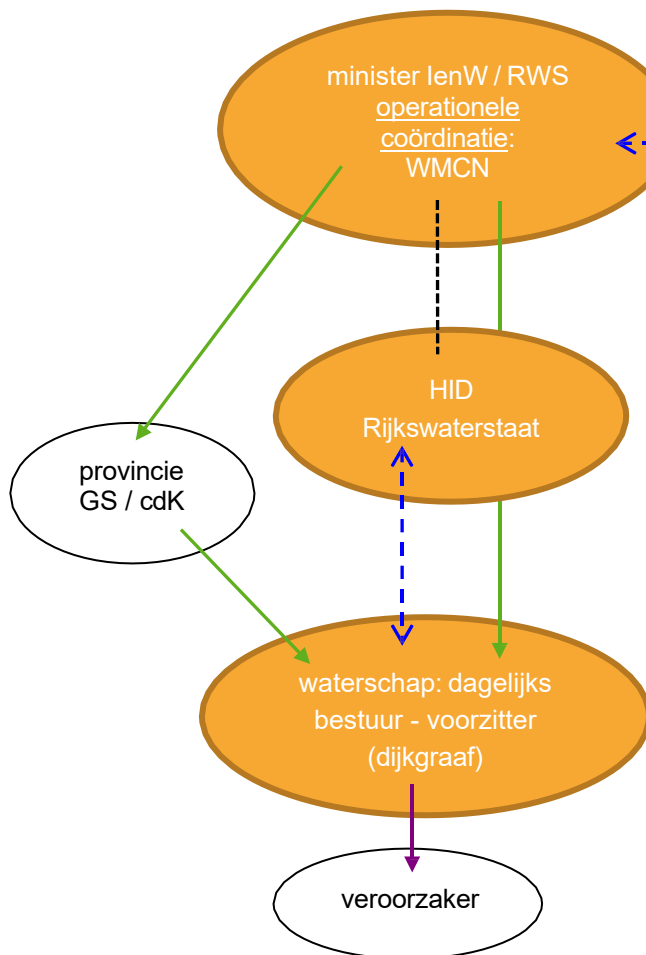
Waterbeheer Nederland

Waterbeheer Wallonië

waterwegen

onbevaarbare waterlopen

waterverontreiniging

- > Informatie en afstemming
- > Maatregelen jegens bevolking/bedrijven
- > Bestuurlijk toezicht: aanwijzingen/opdrachten

WMCN	Watermanagementcentrum Nederland
RWS	Rijkswaterstaat
IenW	Infrastructuur en Waterstaat
HID	Hoofdingenieur-directeur
milieu en mobiliteit	Milieu, Ruimtelijke Ordening, Mobiliteit en Transport en Dierenwelzijn
SPW-MI	Service public de Wallonie - Mobilité et Infrastructures (de Waalse overheidsdienst Mobiliteit en Infrastructuur)
SPW-ARNE	Service public de Wallonie Agriculture, Natural Resources, and Environment (de Waalse overheidsdienst Landbouw, Natuurlijke hulpbronnen en Leefmilieu)

ministers van leefmilieu en mobiliteit:
 Waals minister van Grondgebied, Openbare Werken, Mobiliteit en Lokale Autoriteiten en de Waals minister van Gezondheid, Leefmilieu, Solidariteit en Sociale Economie